

1- TARİH

Bolu yöresine ilk yerleşenlerin Bebrıklar olduğu sanılmaktadır. Bebrikya adıyla anıldığı sanılan bu yöreye İ.Ö. 8.yy sonra batıdan gelen Bithynialılar yerleşti. Daha sonra Bithynia olarak adlandırılan bu topraklardaki başlıca yerleşme yerleri Kienos (daha sonra Prusias, bugün Konuralp) ile Bithynion (bu günkü Bolu)'du. İskender'in ölümünü izleyen dönemde Bolu yöresinde bağımsız Bithynia Krallığı kuruldu.

Roma döneminde önemi artan Bithynia, Bizans yönetimi altındayken elverişli doğal konumu sayesinde 7. ve 9. yüzyıllardaki Arap akınlarından etkilenmedi. 11.yy'dan sonra Bizanslılar ile Anadolu Selçuklular arasında el değiştiren yöre 13. yüzyılda Anadolu Selçuklularının, daha sonra İlhanlıların eline geçti. Osman Gazi döneminde (1299-1324) Konur Alp tarafından Osmanlı topraklarına katıldı ve sancak merkezi yapıldı. 1324-1692 dönemine Bolu'yu yöneten sancak beyleri arasında Konur Alp, Gündüz Alp, I. Süleyman (Kanuni) ve Zor Mustafa Paşa dikkat çeker.

Bu dönemde, bir ara İsfendiyaroğulları'nın istila ettiği Bolu, 1692'de sancak beyleri yerine atanan Voyvodalarca yönetildi. 1811'de II. Mahmud voyvodalığı kaldırınca, Bolu-Viranşehir adıyla yeniden sancak oldu. 1864 Vilayet Nizamnamesi ile Bolu Sancağı Kastamonu Vilayetine bağlandı. II. Meşrutiyet ilan edildiğinde Bolu Kastamonu'ya bağlı olduğundan, ilk Bolu Mebusları Kastamonu mebusları arasında yer almıştır.

II. Meşrutiyetten (1908) Cumhuriyet dönemine kadar bağımsız sancak olarak yönetilen Bolu, 1923'te Vilayet haline getirildi. Bolu'nun son Mutasarrıfı Ahmet Fahrettin Bey, Bolu'nun ilk valisi oldu.

Roma döneminde Bithynium olarak anılan kente İmparator Cladius'un hüküm sürdüğü yıllarda Cladiopolis adı verildi. İ.S.12 yy. başlarında İmparator Hadrianus'un sevgilisi Antinoos'un doğum yeri olması nedeniyle önem kazanan kent daha sonra Hadriopolis olarak adlandırılmaya başlandı. Bir piskoposluk merkezi olan ve Bizans döneminde Polis denen kenti, 11.yy'da yöreye gelmeye başlayan Türkmenler Bolu olarak adlandırdılar.

[Bolu'nun Tarihi Hakkında Geniş Bilgi İçin Tıklayınız...](#)

2- COĞRAFYA

COĞRAFİ KONUM

Türkiye yüzölçümünün % 1,015'lik bölümünü kaplayan Bolu İli, 8.276 km² (827.600 Ha.) yüzölçümü ile Karadeniz Bölgesi'nin Batı Karadeniz bölümünde yer alır. İl arazisinin yaklaşık % 18'in tarım alanlar oluşturmaktadır. Orman alanları ise % 59'luk bir oran ile Türkiye ormanları içinde % 2,55'lik paya sahiptir. Çayır ve meraların kapladığı alan yaklaşık % 15'tir. Geriye kalan % 8 dolayında alan ise tarım dışı alanlardır.

Ortalama rakım 1000 m., merkez ilçe rakımı ise 725 m. civarındadır. Matematiksel konum açısından 30 derece 32 dakika - 32 derece 36 dakika doğu boylamları ile 40 derece 06 dakika - 41 derece 01 dakika kuzey enlemleri arasındadır.

Bolu İl Merkezine göre; Dörtdivan, Yeniçağa ve Gerede İlçeleri doğuda, Mengen kuzeydoğuda, Göynük ve Mudurnu İlçeleri güneybatıda, Seben ve Kıbrısçık İlçeleri ise güneyde yer almaktadır. Bolu'nun, batısında Düzce ve Sakarya, güneybatısında Bilecik ve Eskişehir, güneyinde Ankara, doğusunda Çankırı, kuzeyinde Zonguldak ve kuzey doğusunda Karabük İlleri yer alır. İl sınır uzunluğu 621,4 km.dir.

İlimizin Merkez ve diğer İlçelerin yüzölçümleri km² olarak aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Düzce'nin 584 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile (09.12.1999 tarih ve 23901 sayılı R.G.) il olarak ayrılmasıyla, Bolu'nun denizle bağlantısı kalmamıştır. (Valilik Brifingleri)

YERLEŞİM BİRİMİ	YÜZÖLÇÜMÜ (Km²)
Merkez	1.561
Dörtdivan	552
Gerede	1.059
Göynük	1.362
Kıbrısçık	462
Mengen	898
Mudurnu	1.409
Seben	817
Yeniçağa	156
Bolu Geneli	8.276

İKLİM

İlimiz iklim bakımından ağırlıklı olarak Karadeniz Bölgesi'nin etkisi altında bulunmakla birlikte, coğrafi konumu nedeni ile başka komşu bölgelerin özelliklerinden de etkilenmektedir. Bolu; Karadeniz, Marmara ve Orta Anadolu ikliminden etkilenmekte, bu durum tarımsal yapıyı çeşitlendiren farklılıklara yol açmaktadır. Yüzey biçimlerinin farklılığı, denizden uzaklık ve yüksekliklerin etkileriyle il bütününde değişik iklim türlerine ve mikro-klima alanlarına rastlamak mümkündür.

Mudurnu İlçesi'nin batısı ile Göynük İlçesi'nin büyük bir bölümü İç Anadolu iklim bölgesi içindedir. Yine Seben ve Kıbrısçık ilçelerinin güney bölümleri, İç Anadolu iklim bölgesine yakınlıkları nedeni ile farklılık gösterirler. Bolu'da genellikle Karadeniz kıyısında görülen ılıman iklimin, güneye doğru yükseltiler nedeni ile karasallaştığı görülmektedir. Bu geçiş

özelliği, yörenin kıyı kesiminde serin yazlara, ılık kışlara ve mevsimlere oldukça eşit dağılan yağışlara yol açar. Güneye inildikçe yükselti artar ve yağışların dağılımı değişir. Yazlar kuraklaşır, daha sert iklim özellikleri belirir.

İlimizin güneyinde yağışlar, kuzeye göre daha azdır. Yağışların Bolu'da % 60'ı, Mudurnu'da % 70'i, Seben'de % 56'sı, Göynük'te % 68' i ilkbahar ve kış aylarında görülür. Kış aylarında yağışlar, Bolu, Mudurnu ve Göynük'te kar olarak, Seben'de yağmur olarak düşer. Gerede İlçesinde yağışlar genellikle yaz mevsiminin ilk ayında en yüksek değerine ulaşır. Kış aylarında ise yağış kar olarak düşer ve uzun süre kalır.

Bolu ve çevresinde hakim rüzgar lodos dur. Seben'de ise, kuzeyindeki dağların kuzey rüzgarlarını tutması sonucunda, daha çok güney-güneybatı rüzgarlarının etkisi görülür. Denizlerden karaya doğru gelen hava kitlelerinin getirdiği bol nem ve sıcaklığın ılımlı oluşu nem açısından zenginliğe neden olmaktadır. (Valilik Brifingleri)

1975 – 2006 yılları arası ortalama iklim verileri

AYLAR	Ortalama Sıcaklık	Ortalama Güneşlenme Süresi (saat)	Ortalama Yağışlı Gün
OCAK	1,0	2,1	14,9
ŞUBAT	1,9	2,9	14,4
MART	4,9	4,2	14,3
NİSAN	9,8	5,3	14,0
MAYIS	13,9	7,0	13,7
HAZİRAN	17,3	8,6	11,5
TEMMUZ	19,7	9,0	7,1
AĞUSTOS	19,6	8,5	6,8
EYLÜL	16,0	7,0	7,2
EKİM	11,7	4,8	10,2
KASIM	6,5	3,2	12,6
ARALIK	2,8	1,9	16

Kaynak: <http://www.meteoroloji.gov.tr>

DAĐLAR

Bolu il alanının yaklaşık yüzde 56'sı , rakımları 2.499 m'ye kadar çıkan dağlarla kaplıdır. Dađlar kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda sıralanan ve oluşumlarında Kuzey Anadolu fay

kuşağı hareketinin etkisi bulunan ovalarla bölünmüştür. Bu kuşağın kuzeyinde doğudan batıya Göçeler dağı, Bolu dağları ve Elmacık dağı; güneyinde ise Köroğlu dağları, Köroğlu dağı, Abant dağları yer almaktadır. Yükseklikler kuzeyden güneye ve batıdan doğuya gidildikçe artmaktadır.

Bazı arazi noktalarının rakımları metre olarak şöyledir: Göçeler dağında Naldöken tepe (1.912), Bolu dağlarında Çal tepe (1.893), Çeledoruğu tepe (1.981), Bolu'nun 10 km kuzeybatısında Menekşeli tepe (1577); Köroğlu dağlarında Köroğlu tepe 2.499, Resuldede tepe (2.223), Yellice tepe (2.098); Köroğlu dağında İsimsiz tepe (1.852); Abant gölü doğusunda Balıca doruğu (1.794), güneybatısında Sülük doruğu (1.767); Göynük doğusunda Kocaorman tepe (1.501), kuzeydoğusunda Akkavşak tepe (1.628), güneyinde Taşlıdoruk tepe (1.236); Mudurnu'nun güneydoğusunda Aydümen tepe (1.594). İl'in en düşük rakımlı noktaları yaklaşık 240m. ile Göynük'ün 30 km kadar güneyinde Çatak çayı , Mudurnu çayı vadileri içinde ve Kıbrısçık güneyinde bulunmaktadır. (Bolu İl Gelişme Planı Çevre ve Mekansal Yapı Sektör Raporu)

OVALAR VE PLATOLAR

İl alanının yüzde 12'lik bir kısmı ovalarla kaplıdır. Ovaların toplam alanları 102.000 ha kadar olup, en genişleri 46.000 ha ile Bolu ovasıdır. Ovalar kuzeydoğudan güneybatıya doğru, dağlık araziye bölecek şekilde uzanırlar. En doğuda Gere-de-Dörtdivan ovası, batıya doğru Yeniçağa ve Bolu ovaları; Bolu ovasının güneybatısında Mudurnu ovası, onun da güneybatısında Himmetoğlu ovası bulunmaktadır.

Bolu Ovası: İl'in en geniş ovasıdır. İl Merkezinin de burada kurulmuş olması, Bolu ovasının önemini arttırmaktadır. Rakımı 725 m., kuzeydoğu-güneybatı boyutu yaklaşık 32 km, kuzeybatı-güneydoğu boyutu 15 km kadardır. Kabaca dörtgen biçimlidir ve alanı yaklaşık 460 km² kadardır. Güney kenarı Kuzey Anadolu fayı ile sınırlı olan ova, bu fayın etkisiyle oluşmuş ve oldukça kalın alüvyon birikintisi ile dolmuştur. Yine fayın etkisinden dolayı güney kenarda dağ yamacı oldukça yüksek eğimlidir.

Ovanın kuzeyinde rakımı yaklaşık 2000 m.ye kadar çıkan Bolu dağları, güneyinde Köroğlu dağları bulunmaktadır. Kuzeydoğusu ve güneybatısındaki yükseltiler görece daha düşüktür ve topoğrafik anlamda birer boğaz niteliği taşırlar. İl Doğuda Ankara'ya, batıda İstanbul'a bu boğazlardan açılmaktadır. Ova bu boğazlardan rüzgar da almaktadır. Ova yüzeyi güneye doğru yüzde 1-2 arasında bir eğime sahiptir.

Abant suyu ve Mudurnu suyunun birleşmesi ile oluşan Büyüksu deresi batıdan gelerek, ovanın bir kısmını güney kenarından geçmekte; daha sonra kuzeydoğuya yönelerek Gökçesu-Mengen yönünde ovanın dışına çıkmaktadır. Ovanın yeraltı suyu rezervi ise 255 hm³ olarak belirlenmiştir.

Bolu ovası İl'in batı komşusu olan Düzce'deki Düzce ovasına göre yüksek rakımı, karasal nitelikteki iklimi ve toprak özellikleri nedeniyle daha az verimli bir ovadır.

Gerede-Dörtdivan Ovası: Ortalama rakımı 1.300 m olan hafif dalgalı bir düzlüktür. Ovanın doğu-batı uzunluğu 30 km, kuzey-güney uzunluğu 15 km olup; alanı 450 km²'yi bulmaktadır. Gerede tarafı daha çok Kuzey Anadolu fay kuşağının etkisi ve aşınma yoluyla; Dörtdivan tarafı ise aşınma düzlüğünün genç volkanik örtü ile örtülmesi sonucu oluşmuştur. Dörtdivan tarafının toprağı volkanik tabandan dolayı mineralce daha zengindir. Ovanın çevresi yükseltilerle çevrili olmakla birlikte, kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda tam kapalı değildir.

Rakımın yüksek, iklimin sert, toprağın düşük verimli olması gibi nedenlerden dolayı, tarımdan çok hayvancılığa elverişli olan ova sözü edilen nitelikleriyle daha çok bir yaylayı andırmaktadır.

Ovada, Filyos havzasına ait, İl çıkışı yıllık akımı 300 hm³ olan Gerede çayı ve kolları ile, 32 hm³'lük yeraltı suyu rezervi bulunmaktadır.

Yeniçağa Ovası: Yeniçağa ovası Kuzey Anadolu fay kuşağının etkisiyle oluşmuş bir çukurluğun, sonradan alüvyonlarla dolması sonucu oluşmuş küçük bir düzlüktür. Üçgen biçimli bu düzlüğün genişliği yaklaşık 25 km² kadardır; bu alanın 2,6 km²'sini Yeniçağa gölü, buna yakın bir bölümünü de Yeniçağa gölünün oluşturduğu turbalık kapatmaktadır. Ovanın rakımı ortalama 1000 m. civarındadır.

Ovada batıdan, doğudan ve kuzeybatıdan gelerek göle karışan küçük akarsular bulunmaktadır. Gölden Çağa deresi adıyla çıkan akarsu da kuzeye doğru akarak, Göksu yakınında Büyüksu deresine karışmaktadır. Ovada ayrıca 9 hm³ yeraltı suyu rezervi bulunduğu belirlenmiştir.

Himmetoğlu Ovası: Göynük güneyinde Himmetoğlu köyü civarında yer alan ova, tortul arazi üzerinde aşınma sonucu oluşmuş, hafif dalgalı bir düzlüktür. Rakımı ortalama 600 m.dir. Doğu-batı boyutu yaklaşık 17 km, kuzey-güney boyutu ise yaklaşık 5 km'dir. Alanı ise yaklaşık 85 km²'dir. Çevresinde rakımları 1.000-1.500 m'ye kadar çıkan yükseltiler bulunmaktadır. Çatak çayı ve kolları ovayı kuzeyden güneye doğru katederler. Yeraltı suyu rezervi 29 hm³'tür. Ovanın sulanması için Çayköy göleti bulunmaktadır.

Mudurnu Ovası: Mudurnu'nun hemen kuzeyinde hem oldukça küçük, hem de topoğrafik bakımdan tam da ova olarak nitelendirilecek kadar düzlük olmayan bir alan bulunmaktadır.

Etrafı yükseltilerle çevrili olan bu küçük alan, akarsuların aşındırması sonucu, vadi genişlemeleri ile oluşmuş bir alandır ve küçük boyutlu bir *yarı ova* özelliği taşımaktadır. (Bolu İl Gelişme Planı Çevre ve Mekansal Yapı Sektör Raporu)

YAYLALAR:

Bolu arazi yapısı, iklimi, su kaynakları ve doğal bitki örtüsü gibi özellikleriyle yayla zengini illerimizden biridir. Bolu yaylaları sayı bakımından fazlalığın yanında, doğal güzellik ve uygun iklim bakımından da, Türkiye'nin önde gelen yaylaları arasındadır. Sayının fazla olmasına karşın, genelde her bir yaylanın alan genişliği fazla değildir. Yaz aylarının sadece

sağlıklı serinlik içinde geçmesi değil, fazla yağışlı olmaması da, Bolu yaylalarının kullanılışlılığını artırmaktadır.

Ulaşım olanakları genelde iyi durumdadır. Ayrıca çoğu yaylalar orman kenarı, kimileri de orman içi konuma sahiptir. Bütün bu olumlu özellikler, Bolu'yu *yayla turizmi* açısından önemli bir potansiyel bölge yapmaktadır. Bolu yaylalarının doğal güzelliklerini yansıtmak için Şekil 12 ve Şekil 13'de iki örnek verilmiştir.

Aladağ Yaylaları: Bolu'nun 25 km güneyindeki Köroğlu dağları üzerinde, orman alanları arasında yer alırlar. Başlıcaları Değirmenözü , Sarıalan, Gölcük, Ardıçtepe ve Üstyaka yaylalarıdır.

At Yaylası: Bolu ovası kuzeybatısında, Bolu dağlarının ovaya bakan yamaçları üzerinde, Merkez ilçeye yakın mesafedeki bir yayladır.

Gerede Yaylaları: Gerede'nin güneyinde 1.200-1.500 m yüksekliklerde bulunan başlıca yaylalar Haşat, Zorpan ve Köroğlu dağlarının doğu kesimindeki Dörtdivan yaylalarıdır.

Kıbrısık Yaylaları: Köroğlu dağlarının güney yamaçlarındaki düzlükler üzerinde bulunan yaylalardır. Bunların en önemlileri Belen, Karaköy, Kökez, Bölücekkaya, Karadoğan ve 1.825 m yüksekte bulunan Devevira yaylalarıdır.

Mengen Yaylaları: Mengen ilçesinin doğusunda yer alırlar. Başlıcaları Sarıklı, Soğucak, Mile, Sepetçiler, Çelebioğlu ve Çiftçatak yaylalarıdır.

Mudurnu Yaylaları: Mudurnu ilçesinin kuzeyinde ve Abant gölünün güneyinde yer alırlar. Başlıcaları Dedeler, Alpagut, Dodurga ve Dağyolu yaylalarıdır.

Göynük Yaylaları: 1.000-1.500 m arasında, dar bir şeritte sıralanan yaylaların en önemlileri Karabey ve Kaşıkçı yaylalarıdır.

Seben Yaylaları: Kiraz dağı çevresinde toplanmış, ortalama 1400 m. yükseklikte olan bu yaylaların en önemlileri Gerenözü ve Kızık yaylalarıdır. Bunlardan Kızık yaylası, evlerinin değişik mimarisiyle dikkati çeker. (Bolu İl Gelişme Planı Çevre ve Mekansal Yapı Sektör Raporu)

AKARSULAR

Bolu ilindeki akarsular küçük akarsulardır; tek başına nehir debisine ulaşan bir akarsu bulunmamaktadır. İl'deki akarsular iki havzaya aittir. Bunlardan biri Filyos havzası, diğeri ise Sakarya havzasıdır.

Her iki havzanın suları Batı Karadeniz'e dökülmektedir. İl içindeki akarsu yüzeyleri toplamı 260,3 ha'dır. Bu rakamın 70 hektarlık kısmı Sakarya havzasına ait akarsulara, 95 hektarı Büyüksu çayına, 75 hektarı Gerede çayına, 20,3 hektarı da diğere yan derelere aittir.

Filyos Havzasına Ait Başlıca Akarsular

Filyos havzasının Bolu ili sınırları içindeki başlıca akarsuları Büyüksu, Mudurnu suyu ve Gerede çayıdır (Ulus çayı).

Büyüksu Çayı: Abant gölünden çıkar, sonra bazı küçük yan derelerle beslenerek Bolu ovasına girer. Bu akarsu Gökçesu yakınlarında Çağa deresi ve Mengen çayı ile birleşir ve kuzeye doğru akarak Devrek çayı adını alır ve Yedigöller'in 10 km kadar kuzeyinde il sınırını terk eder; ilerde Çaycuma güneyinde Filyos çayına karışır.

İldeki yağış alanı 182 km^2 , ortalama yükseltisi 775 m 'dir. En yüksek akım şubat aylarında $38 \text{ m}^3/\text{sn}$, en düşük akım ise eylül aylarında $0,10 \text{ m}^3/\text{sn}$ 'dir. Ortalama su seviyesi en yüksek şubatta (180 cm), en az eylülde (19 cm) olarak ölçülmüştür.

Mudurnu Suyu: Mudurnu ilçe merkezinin 20 km kadar kuzeydoğusundaki dağlardan kaynaklanır; belirli bir kaynağı yoktur, küçük kaynaklardan ve yan derelerden beslenir. Aslında Bolu ovası girişinde Büyüksu'ya karışan bir koldur; ancak çevrilerek Gölköy barajına aktarılmıştır. Yağış alanı 124 km^2 , ortalama yükseltisi 745 m 'dir. En yüksek akım nisanda $4,7 \text{ m}^3/\text{sn}$, en düşük akım ağustosta $0,57 \text{ m}^3/\text{sn}$ 'dir. Ortalama su seviyesi en yüksek nisanda 80 cm, en düşük ağustosta 27 cm ölçülmüştür.

Gerede Çayı (Ulus): Köroğlu dağlarının kuzey yamaçlarından doğar ve bu dağların eteklerinden kuzeydoğu-doğu yönlerinde akar. Belirli bir kaynağı yoktur. Köroğlu dağlarından inen yan derelerle beslenir. Adı önce Ulus'dur, Gerede ovasına girdikten sonra ise Gerede çayı olarak değişir. Bu ovada kuzeydoğu-doğu yönünde akarak, İsmetpaşa tren istasyonunun 10 km kadar batısında Bolu il sınırını terk eder; Çankırı Kastamonu sınırında Filyos'un bir kolu olan Yenice ırmağına karışır.

Sakarya Havzasına Ait Başlıca Akarsular

İl sınırları içinde Sakarya havzasına ait başlıca akarsular da Mudurnu çayı, Aladağ çayı, Göynük çayı ve Çatak çayıdır.

Mudurnu Çayı: Abant dağlarının güney yamaçlarından doğar, belirli bir kaynağı yoktur. Yan dereler ve küçük kaynakların birleşmesi ile meydana gelir. İlk çıkış alanının ormanlık olması, buralara düşen yağışların daha fazla oranda yeraltına sızmasını sağladığından, Mudurnu çayının suları fazla değildir. İlkbaharda düşen fazla yağışların ve eriyen kar sularının etkisiyle taşkınlar olabilmektedir. Bu akarsuyun akış yönü batıya doğrudur. Taşkesti yakınında Kuzey Anadolu fay kuşağına bağlı morfoloji etkisiyle büküntü yapar; bu yakınlarda Abant gölü batısından gelen Balatça çayı ile birleşir ve sonra batıya doğru Dokurcun yakınlarında il sınırını terk ederek, yine Kuzey Anadolu fayının oluşturduğu Dokurcun vadisi içinde Sakarya ili topraklarına girer.

Aladağ Çayı: Köroğlu dağlarında Sarıalan yaylasından doğar; güneye doğru gittikçe irili ufaklı bir çok yan dere ile birleşir, sonra Yayla dere, Ulu dere ve Abdal dereleri ile birleşerek, il sınırı dışında Sakarya nehri üzerinde kurulu Sarıyar barajına dökülür. Aladağ çayı Seben ilçesi içinden geçen bir akarsudur.

Göynük Çayı: Çubuk gölünden kaynaklanır, yan derelerle beslenir, batıya doğru akarak Göynük ilçe merkezinin içinden geçer; daha sonra İbrahimler deresi ve Hatip deresini de alarak, Göynük'ün yaklaşık 20 km. batısında il sınırını terk eder ve Sakarya ili topraklarında Sakarya nehrine karışır.

Çatak Çayı: Göynük güneyinde Taşlıdoruk tepenin güney yamaçlarından doğan çok sayıda dere Himmetoğlu köyünün 5 km kadar güneydoğusunda birleşerek Çatak çayını oluşturur. Buradan güneye doğru 7-8 km kadar aktıktan sonra il sınırını terk eder; sınırdan sonra 7 km kadar güneyde Sakarya nehriyle birleşir. Yağışların düzensiz, yağış alanının kısmen ormansız, morfolojik yapının elverişsiz olması nedeniyle düzensiz rejimli bir akarsudur. En fazla akım nisan-mayıs, en düşük akım temmuz-ağustos aylarında görülür. (Bolu İl Gelişme Planı Çevre ve Mekansal Yapı Sektör Raporu)

GÖLLER

Bolu ili doğal göl sayısı bakımından da zengin sayılan illerimizden biridir. Ancak sayıları 9' u bulan doğal göller arasında, Yeniçağa gölü dışındakiler küçük göllerdir. Küçük olmalarına karşın, zengin doğa güzellikleri içinde bulunmaları, yerleşim yerlerine yakınlıkları ve ulaşım kolaylıkları Bolu'nun yaylaları gibi, göllerini de önemli doğal turistik değerler arasına katmaktadır.

Yeniçağa Gölü:Yeniçağa ilçe merkezinin kuzey bitişiğindedir. Rakımı 989 m olan , oldukça sığ bir göldür. Alanı 260 ha'dır. Ancak yağış durumuna bağlı olarak mevsimsel değişiklikler görülür. Göl Kuzey Anadolu fay hareketinin oluşturduğu bir tektonik çöküntü içinde su birikmesiyle meydana gelmiştir. Çevresinde sazlık ve bataklıklar vardır. Gölün suyu Çağa deresiyle Mengen yakınında Büyüksu çayına boşalır.

Abant Gölü: Bolu'nun 32 km güneybatısında, Abant dağları üzerinde, Kuzey Anadolu fay vadisi içinde ve bu fayın etkisiyle oluşmuş tektonik bir göldür. Rakımı 1325 m, alanı 128 hektardır. En derin yeri 17 m'dir. Bazı kaynaklarda bu rakam 45 m olarak verilmektedir. Yeraltı suyu ve yan derelerle beslenir. Abant suyu adıyla gölden çıkan akarsu Büyüksu çayının kaynağını oluşturur.

Yedigöller: Bolu'nun 42 km kuzeyinde , gür ormanlar içinde yedi adet küçük gölden oluşan göller topluluğudur. Göllerden dördü, diğer üçüne göre daha büyük alanlar kapsamaktadır.

Dördü sürekli su tutabilmekte, diğer üçünün suları ise yaz aylarında kurumakta veya çok azalmaktadır.

Bu gölleri içine alan 550 hektarlık alan 1965 yılında *Milli Park* olarak koruma altına alınmıştır.

Heyelan etkisiyle oluşmuş 7 gölün isimleri şöyledir: Büyükgöl, Seringöl, Deringöl, Nazlıgöl, Küçükgöl, İnegöl ve Sazlıgöl. Göller, aralarında 100 m. yükseklik farkı bulunan iki plato üzerinde yer alırlar. Bu platoların ortalama rakımı 780 m'dir. Göllerin en büyüğü olan Büyükgöl'ün alanı 22,5 dekar, en derin yeri 15 m'dir.

Karamurat Gölü: Mudurnu'nun 30 km kuzeybatısında, Karamurat köyü yakınındadır. Etrafı yükseltilerle çevrili bir çanak içinde küçük bir göldür. Dipten kaynak ve etraftaki yükseltilerden inen sularla beslenir.

Karagöl: Kıbrısık - Beypazarı yolu üzerinde, Bolu-Ankara il sınırı yakınında yer alan, 1 ha genişliğinde, küçük fakat oldukça derin bir heyelan gölüdür.

Gerede Gölü: D-100 karayolunun güney kenarında, Gerede batı çıkışında ve şehir merkezine 2,5 km mesafede; doğu-batı boyutu 250 m., kuzey-güney boyutu 100 m olan bir göldür. Kuzey Anadolu fayı üzerinde oluşmuş küçük bir tektonik göldür.

Sünnet Gölü: Orman içi dinlenme yeri özelliğine sahip bir göldür. Göynük'ün 27 km doğusunda yer alır. Rakımı 820 m, en derin yeri 22 m, alanı 18 ha olarak verilmektedir.

Sülük Gölü: Göynük'ün 15 km kuzeydoğusunda, etrafı yeşilliklerle çevrili küçük bir göldür. Heyelan sonucu oluştuğu kabul edilmektedir.

Çubuk Gölü: Göynük'ün 11 km kuzeyinde, Çubuk köyü yakınında, ilin küçük göllerinden biridir. 15 ha. genişliğindeki gölün en derin yeri 13 m'dir. Çubuk gölü de, ildeki çoğu küçük göller gibi, bir heyelan gölüdür. Gölün kuzey kenarında da Gölbaşı köyü bulunmaktadır.

Gölköy Baraj Gölü: Bolu merkezine 8 km. uzaklıkta, Bolu Ovası'nı sulama amaçlı Gölün su toplama hacmi 24.000.000 m³, en derin yeri 20 m. kadardır. Su seviyesi yüksek iken barajın alanı 185 Ha. bulmaktadır.

Gölcük Göleti: Bolu-Seben Karayolu üzerinde, Bolu merkezine 13 km. uzaklıktaki rekreasyon amaçlı Göletin yüzölçümü 45.000 m²' dir.

Aladağ Göleti: Bolu'nun 25 km. güneyinde Aladağlar'ın yüksek ve ormanlarla kaplı düzlüğünde, Aladağ çayı üzerinde bulunmaktadır. Rekreasyon amaçlı Göletin yüzölçümü 66.4 ha' dır. (Bolu İl Gelişme Planı Çevre ve Mekansal Yapı Sektör Raporu)

KENTSEL YERLEŞMELERDE JEOLJİK DURUM

Aşağıda Bolu ve İlçelerinde yer alan kentsel yerleşmelere ilişkin jeolojik durum özetle belirtilmiştir.

Merkez İlçe : Kent ve kentsel gelişme alanları tümüyle alüvyonlardan yapıldır. Zemini oluşturan malzeme, kentin kuzey yönünde sıkışık, güneye inildikçe gevşektir, yer altı su tablosu yüzeye yakındır. Az hasarlı ya da hasarsız pek çok deprem bilinmektedir. 1944 yılındaki depremde kentteki yapıların çoğu ağır hasar görmüştür. Güneyde Iıcalardan geçen ve çok faal olduğu bilinen fay hattının yakın etkisine uğramamak ve gevşek zeminli kısımlardan kaçınmak için kentin güneye doğru gelişmemesi, Jeolojik yönden uygun ve gereklidir. Kent, Türkiye Deprem Bölgeleri Haritası'na göre, I. derece tehlikeli bölge içindedir.

Gerede : >Yerleşme ve çevresinde zemin yapı temeli pek zayıf değilse de, faal bir fay hattı kasabanın tam ortasından geçmektedir. 1944 depreminde yerleşimdeki binaların % 78'den fazlası yıkılmış ya da çok ağır hasar görmüştür. Ayrıca az hasarlı ya da hasarsız pek çok depremin olduğu bilinmektedir. Dik yamaçlarda yer yer ve batıda kasabadan çıkan yolla Devlet Yolu'nun kesiştiği yer ve çevresinde heyelan mıntıkları vardır. Türkiye Deprem Bölgeleri Haritası'na göre, I. derece tehlikeli deprem bölgesindedir.

Göynük : Yerleşme ile gelişme alanları flişlerden yapıldır. Bolu ve Abant deprem üs merkezleri etkisindedir. Dik yamaçlarda kaya düşmeleri olabilir. Türkiye Deprem Bölgeleri Haritası'nda 2. Derece tehlikeli bölge içindedir.

Kıbrısık: Volkanik yapı temel zemini iyi niteliktedir. Sele maruz kalabilecek yerler vardır. Bolu ve Düzce deprem üst merkezleri etkisi altındadır. Türkiye Deprem Bölgeleri Haritası'nda 2. Derece tehlikeli bölgededir.

Mengen: Yerleşmenin yüksek bölümleri, kil, marn, kumtaşı gibi kayalardan, alçak bölümleri sel birikintilerinden oluşmuştur. Bolu ve Gerede, deprem üst merkezlerinde olan depremlerin etkisi altındadır. Yerleşme ve çevresinde, taşkınların etkisinde kalabilecek yerler vardır. Türkiye Deprem Bölgeleri Haritası'na göre 2. Derece tehlikeli deprem bölgesindedir.

Mudurnu: Yerleşme ve yerleşmenin gelişme alanları, genellikle, flişlerden oluşmuştur. Yer yer, volkanik kayalara da rastlanır. Dik yamaçlarda, düşebilecek durumda kayalar vardır. Mudurnu Çayı taşkın yapabilir. Bolu ve Abant deprem üs merkezlerinin etkisindedir. Türkiye Deprem Bölgeleri Haritası'nda 2. Derece tehlikeli deprem bölgesindedir.

Seben: Deprem yönünden yapı temeli sağlamdır. Seben Deresi taşkın yapar. Türkiye Deprem Bölgeleri Haritası'nda 2. Derece tehlikeli bölgededir.

Yeniçağa: İlçe Türkiye Deprem Bölgeleri haritasında 1. Derece tehlikeli bölgede yer alır.

Dörtdivan: İlçe Türkiye Deprem Bölgeleri haritasında 1. Derece tehlikeli bölgede yer alır.

3- NÜFUS

NÜFUS YAPISI

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerine göre ilin genel nüfusu 271.545 olup, kentsel nüfus 170.071, kırsal nüfus 101.474'dür. İlimizde şehirde yaşayan nüfusun toplam nüfusa oranı % 63 iken, kırsalda yaşayan nüfusun toplam nüfusa oranı % 37'dir. Bolu Şehir Merkezi Nüfusu 120.021'dir.

İlçelere Göre Nüfus ve Kır-Kent Dağılımı

İlçeler	2007 (ADNKS)*			2008 (ADNKS)*			2009 (ADNKS)*		
	Toplam	Şehir	Köy	Toplam	Şehir	Köy	Toplam	Şehir	Köy
Merkez	156.498	107.857	48.641	156.100	120.001	36.099	159.070	120.021	39.049
Dörtdivan	7.108	2.004	5.104	7.100	3.098	4.002	6.886	2.952	3.934
Gerede	34.444	23.310	11.134	34.077	22.633	11.444	34.665	23.808	10.857
Göynük	16.609	4.269	12.340	16.425	4.126	12.299	16.443	4.182	12.261
Kıbrısçık	3.932	1.466	2.466	4.040	1.435	2.605	3.789	1.345	2.444
Mengen	14.875	5.331	9.544	15.315	5.255	10.060	15.496	5.170	10.326
Mudurnu	21.450	4.856	16.594	21.000	4.671	16.329	20.661	4.596	16.065
Seben	6.973	3.049	3.924	6.663	2.988	3.675	6.391	2.822	3.569
Yeniçağa	8.528	5.796	2.732	8.162	5.279	2.883	8.144	5.175	2.969
TOPLAM	270.417	157.938	112.479	268.882	169.486	99.396	271.545	170.071	101.474

* Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi

(http://www.tuik.gov.tr/jsp/duyuru/upload/adnks_Harita_TR/HaritaTR.html)

4- İDARİ DURUM

İDARİ DURUM

1999 yılı ve öncesinde Bolu'nun bir ilçesi olan Düzce'nin il olarak ayrılmasıyla, Bolu'nun 16 olan ilçe sayısı Dörtdivan, Gerede, Göynük, Kıbrısçık, Mengen, Mudurnu, Seben ve Yeniçağa olmak üzere 8'e inmiştir.

İlçelerin Belediye, Mahalle ve Köy sayılarına göre dağılımı

İLÇE ADI	KURULUŞ TARİHİ	İLÇE BELEDİYE SAYISI	BUCAK BELEDİYE SAYISI	BELDE BELEDİYE SAYISI	TOPLAM BELEDİYE SAYISI	BELEDİYE SINIRLARI İÇİNDEKİ MAHALLE	KÖY SAYISI	KÖYLERİN BAĞLI SAYISI
Merkez	1923	1		1	2	42	113	141
Dörtdivan	1990	1			1	8	24	10
Gerede	1923	1			1	7	92	96
Göynük	1923	1			1	6	66	74
Kıbrısçık	1958	1			1	2	22	10
Mengen	1948	1		2	3	10	55	173
Mudurnu	1923	1		1	2	8	73	99
Seben	1946	1			1	2	29	30
Yeniçağa	1990	1			1	3	16	22
TOPLAM		9		4	13	88	490	655

İlimizde Merkez dahil 9 ilçe ve 9'u ilçe, 4'ü belde olmak üzere 13 belediye teşkilatı bulunmaktadır. Belediye sınırları içerisinde ise 88 mahalle mevcuttur. İlde 490 köy ve bunlara bağlı 655 bağlı mahalle bulunmaktadır. Köyler genellikle dağınık yerleşim karakteri göstermektedir. Köylerin yol, su, elektrik gibi alt yapı hizmetleri önemli ölçüde

tamamlanmıştır. Devlet yönetimi ile halk arasındaki ilişkiler olumlu bir düzeyde yürütülmektedir.

İlçelerimizin Nüfusu, Yüzölçümleri ve Nüfus Yoğunluğu

YERLEŞİM BİRİMİ	NÜFUSU	YÜZÖLÇÜMÜ KM ²	NÜFUS YOĞUNLUĞU
MERKEZ	159.070	1.561	Km ² 'ye 102 kişi
DÖRTDİVAN	6.886	552	" 12 kişi
GEREDE	34.665	1.059	" 33 kişi
GÖYNÜK	16.443	1.362	" 12 kişi
KIBRISCIK	3.789	462	" 8 kişi
MENGEN	15.496	898	" 17 kişi
MUDURNU	20.661	1.409	" 15 kişi
SEBEN	6.391	817	" 8 kişi
YENİÇAĞA	8.144	156	" 52 kişi
BOLU GENELİ	271.575	8.276	" 33 kişi

5- SOSYAL GÜVENLİK

Sosyal güvenlik kapsamındaki toplam aktif (çalışan) kişi sayısı; Bağ-Kur **14.756**, SSK **40.665**, Emekli Sandığı **11.469** olmak üzere **66.890**'dir. Aktif kişi sayısının il nüfusuna oranı ise **% 24,63**'dür.

İlimiz genelinde sosyal güvenlik kapsamındaki bakmakla yükümlü tutulanların sayısı **129.263** olup, il nüfusuna oranı **% 47,59**'dur.

İlimiz genelinde emekli sayısı ise **44.387** olup, il nüfusuna oranı **% 16,34**'dür. 2022 Sayılı Kanuna göre maaş alan **6.402** kişidir.

Sosyal Güvenlik Kapsamındaki Kişi Sayılarının Kurumlara Göre Dağılımı

Sosyal Güvenlik Kurumu	Aktif Kişi Sayısı	Sosyal Güvenlik Kapsamındaki Bakmakla Yükümlü Tutulanların Sayısı	Emekli Sayısı	Diğer	Toplam
SSK	40.665	69.276	23.040		132.981
Emekli Sandığı	11.469	20.506	9.637	6.402 (2022 SK göre maaş alanlar)	48.014
Bağ- Kur	14.756	39.481	11.710	-	65.947
Genel Toplam	66.890	129.263	44.387	6.402	246.942

Türkiye İş Kurumu Bolu İl Müdürlüğü kayıtlarına göre Şubat ayı sonu itibariyle ilimizde kayıtlı işsiz sayısı 5.464'dür. İşsizlik Oranı **% 11,5**'dir. (TÜİK-2008)

Bolu İli genelinde vizeli 21.505 kişi yeşil karttan yararlanmaktadır. Bu rakamın toplam il nüfusuna oranı **% 7,9**'dur.

BOLU İL GENELİNDEKİ YEŞİLKART SAYISI VE NÜFUSA ORANI (İLÇELER İTİBARIYLA)

İlçe Adı	Merkez	Dörtdivan	Gerede	Göynük	Kıbrısçık	Mengen	Mudurnu	Seben	Yeniçağa	TOPLAM
Yeşil Kart Sayısı	8.702	1.356	3.527	1.350	936	845	3.605	737	447	21.505
Nüfusu	159.070	6.886	34.665	16.443	3.789	15.496	20.661	6.391	8.144	271.545

BOLU İL GENELİNDEKİ SAĞLIK KURUM VE KURULUŞLARI

Nüfusa Oranı	5,5	19,7	10,2	8,2	24,7	5,5	17,4	11,5	5,5	7,9
--------------	-----	------	------	-----	------	-----	------	------	-----	-----

Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarınca ;

2009 yılı içerisinde; il genelinde toplam (36) bin (755) kişiye, (9) milyon (574) bin TL giyecek, yiyecek, yakacak, afet, eğitim, sağlık, proje destekleri gibi konularda aynı ve nakdi yardım yapılmıştır.

6- SAĞLIK

İl genelinde Sağlık Bakanlığına bağlı; 2 Devlet Hastanesi (İzzet Baysal Bolu Devlet Hastanesi, Gerede Devlet Hastanesi) 3 İlçe Hastanesi (Göynük, Mudurnu, Mengen), 3 Branş Hastanesi (Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi, İzzet Baysal Doğum ve Çocuk Hastanesi ve İzzet Baysal Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi) ile 1 A.İ.B.Ü. Tıp Fakültesi Uygulama ve Araştırma Hastanesi mevcuttur.

Ayrıca, birinci basamak tedavi hizmetlerini yürüten; 76 aile hekimliği, 76 köy sağlık evi, 1 verem savaş dispanseri, 1 ana çocuk sağlığı ve aile planlaması merkezi, 1 halk sağlığı lab., 1 ağız ve diş sağlığı merkezi ve 1 adet 112 acil yardım ve kurtarma merkezi ile 3 adet merkez ilçe'de ve 8 adet ilçe merkezlerinde olmak üzere toplam 11 acil yardım istasyonu mevcuttur.

İlimizde 2 adet özel hastane (Özel Bolu Metropol Hast. faaliyeti geçici olarak durduruldu), 1 adet özel tıp merkezi, 2 adet özel diyaliz merkezi, 1 adet özel dal merkezi (Çocuk), 3 adet psikoteknik Değ.Merk., 3 adet Diş Protez laboratuvarı, 3 adet sağlık kabini, 2'si Gerede İlçesinde olmak üzere 16 adet gözlükçü, mevcuttur.

İlimiz merkezinde 70, ilçelerimizde 28 olmak üzere toplam 98 eczane faaliyet göstermektedir. Tüm sağlık teşkilatında (Devlet - AİBÜ - Özel) 24 Prof, 22 Doçent, 40 Yard.Doçent, 129 Araştırma görevlisi, 177 uzman, 167 pratisyen, 74 diş tabibi, 470 hemşire, 214 ebe, 470 sağlık teknisyeni ve 788 diğer olmak üzere toplam 2575 personel görev yapmakta, İlde 485 kişiye bir doktor, 474 kişiye bir hemşire, 1268 kişiye bir ebe, 577 kişiye bir sağlık Teknisyeni ve 3669 kişiye de bir diş tabibi düşmektedir. İlde bulunan mevcut yatak sayısı 1295 yatak başına düşen kişi sayısı 209'dur.

Hastanelerin yatak sayısı

Hastanenin Adı	Mevcut Yatak
İzzet Baysal Bolu Devlet Hastanesi	379
Gerede Devlet Hastanesi	100
Göynük İlçe Hastanesi	15
Mengen İlçe Hastanesi	-
Mudurnu İlçe Hastanesi	11
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi	250
İzzet Baysal Kadın Doğum ve Çocuk Hastanesi	110
İzzet Baysal Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi	100
A.İ.B.Ü. Tıp Fakültesi Hastanesi	242
Özel Çağsu Hastanesi	54
Özel Bolu Metropol Hastanesi (faaliyeti geçici olarak durduruldu)	34
TOPLAM	1.295

Statüsü	Kurum/Kuruluş Adı (Hastane, Sağlık Merkezleri, Poliklinik, v.b.)	Mevcut Yatak	Sağlık Personeli (SHS)										Diğer Personel (GİHS- YHS-THS-VB)	Poliklinik Sayısı	Toplam Personel Sayısı		
			Prof. Dr.	Doç.Dr.	Yrd. Doç.Dr.	Araştırma Gör.	Asistan	Uzman	Pratisyen	Dış Hekimi	Hemşire	Ebe				Sağlık Teknisyeni	
DEVLET	İ.B.Bolu Dev.Hast	379						64	10		179	28	120	99	455.543	500	
	İ.B.Kadın Doğum Hast.	110						16	5		34	51	32	33	181.816	171	
	Fizik Tedavi Ve Reh.Hast.	250						9	2		40		15	36	28.366	102	
	İ.B.Ruh Sağ.Hast.Hast.	100						6	2		33		19	28	34.514	88	
	Gerede Dev.Hast.	100						10	6	3	23	11	31	31	126.188	115	
	Göynük İlçe Hast.	15							6	1	3	2	5	4	36.058	21	
	Mengen İlçe H.							1	6	2	3	1	7	6	46.746	26	
	Mudurnu İlçe H	11						1	6	2	3		10	5	33.516	27	
	AĞIZ Ve DİŞ SA.MR										20	10		22	4	105.419	56
	Açsarp Merk.							1	1		4	6		3	890	15	
	Verem Savaş Disp.									2	4		2	3	7.249	11	
	Halk Sağ.Lab.										1		3	9		13	
	Toplum Sağ.Mer							1	12	3	24	30	56	43	44.486	169	
	Aile Hekimliği							4	72		31	43	2		720.449	152	
	Sağlık Müdürlüğü							2	2		9	8	18	100		139	
	112 Acil Yard.Hizm.									16	1		37	30		84	
	TOPLAM	965							115	148	31	402	180	379	434	1.821.240	1.689
ÜNİVERSİTE																	
	A.İ.B.ÜNİ.TIP FAKÜLTESİ	242	24	22	40	129		3	2		123	8	34	69	140.943	454	
	TOPLAM	242	24	22	40	129		3	2		123	8	34	69	140.943	454	
ÖZEL	Özel Çağsu Hast	54						31	7	2	20	20	32	111	187.557	223	
	Özel Bolu Metrepol Hast.(Geçici kapalı)	34						9	3		11		11	21	7.195	55	
	Köroğlu Tıp Merk.							12	5	1	1	4	11	15	56.941	49	
	Gelişim Çocuk Sağ.Hast.Dal.Mer.							3				2	3	12	34.731	20	
	Üroloji(Geçici kapalı)							2			1			1		4	
	Öz Diyaliz Merkezi							1	1		4			12		18	
	Nefro Diyaliz Merkezi							1	1		10			11		23	
	Serbest Çalışan Dış Hekimi									40							
	TOPLAM	88							59	17	43	47	26	57	183	286.424	432
GENEL TOPLAM	1295	24	22	40	129			177	167	74	572	214	470	686	2.248.607	2.575	

Ayrıca; Bolu Valiliği, Abant İzzet Baysal Üniversitesi ve İzzet Baysal Vakfı tarafından yapılan işbirliği çerçevesinde, Bolu İl Özel İdaresince Abant İzzet Baysal Üniversitesine 25 yıllığına bedelsiz olarak tahsis edilen, Karacasu bölgesindeki yaklaşık 27 bin metrekarelik alan üzerine, İzzet Baysal Vakfı tarafından “İzzet Baysal Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi” yapım çalışmaları devam etmektedir. Söz konusu hastanenin sağlık sektörüne önemli katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

7- EĞİTİM

İlimizde okur-yazar oranı % 93,2 dir. Bolu’da okullaşma oranı; okul öncesi eğitimde % 57.11, ilköğretimde % 97.91, ortaöğretimde % 96.74’dür. Derslik başına düşen öğrenci sayısı; okulöncesinde 19.58, ilköğretimde 21.02, ortaöğretimde 27.06’dır. Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı, okulöncesi eğitimde 18.53, ilköğretimde 18.48 ve ortaöğretimde 16.40’dır. (Oranların hesaplanmasında yaygın eğitim verileri dahil edilmemiştir.)

İlde 2009–2010 eğitim-öğretim yılı verilerine göre örgün eğitimde, okul öncesinde 3.819, ilköğretimde 29.647, orta öğretimde 14.994 olmak üzere toplam 48.460 öğrenci öğrenim görmektedir. Yaygın eğitim kapsamında 2009 yılında Çıraklık Eğitim Merkezinde 1.735, Pratik Kız Sanat Okulunda 229 kişi eğitim görmüş, Halk Eğitim Merkezince düzenlenen kurslara 19.321 kişi devam etmiştir.

Ayrıca, Elginkan Vakfı Mesleki Eğitim ve Teknik Eğitim Merkezi tarafından 81 farklı alanda düzenlenen kurslarda, toplam 5.948 kişiye eğitim verilmiştir.

İlimiz örgün ve yaygın eğitim kurumlarında 152 okul, 2.787 öğretmen ve 2.201 derslik bulunmaktadır.

Bolu 2009 yılı SBS başarı sıralamasında İlköğretim 8.sınıflarda 81 İl içerisinde 15. olmuştur. ÖSS başarı sıralamasında ise puan türlerine göre; sayısal puanda 33., sözel puanda 57., eşit ağırlıklı puanda 49. sırada yer almıştır.

İlimizde ilköğretim ve ortaöğretim çağında toplam 1.121 öğrenci Milli Eğitim Bakanlığından burs almaktadır.

Rehberlik ve Araştırma Merkezinde özel eğitime muhtaç öğrencilerin tespiti, test aramaları ve yaygın kaynaştırma eğitimi ile diğer rehberlik çalışmaları yürütülmektedir.

2009-2010 EĞİTİM KURUMLARINA GÖRE OKUL, ÖĞRENCİ, ÖĞRETMEN, DERSLİK VE LOJMAN SAYISI

EĞİTİM KURUMLARI		Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	ÖĞRETMEN SAYISI				DERSLİK SAYISI	LOJMAN SAYISI	
				Kadrolu	Sözleşmeli	Kadrosuz Usta Öğretici	Toplam			Bulunan Derslik
ÖRGÜN EĞİTİM	OKUL ÖNCESİ	Anaokulu	8	734	20	18		38		
		Uygulamalı anasınıfı	(2)	37	3			3		
		Anasınıfı(Resmi+Özel)	(74)	2.830	62	79		141	111	
		Özel Anaokulu	1	101	4	6		10	9	
		SHÇEK	4	117	15			15	34	
		TOPLAM	89	3.819	104	103		207	195	
	İLKÖĞRETİM	İlköğretim Okulları	84	28.053	1.386	87		1.473	1.314	52
		Yatılı İlköğretim Bölge Okulları	3	1.085	58	8		66	57	20
		Özel Eğitim Okulları	1	69	18			18	14	
		Özel İlköğretim Okulları	2	440	47			47	25	
		TOPLAM	90	29.647	1.509	95		1.604	1.410	72
	LİSE VE DENGLİ OKULLAR	Genel Liseler	12	5.338	361	4		365	214	30
		Mesleki ve Teknik Liseler	25	9.656	524	25		549	340	59
		TOPLAM	37	14.994	885	29		914	554	89
	ÖRGÜN EĞİTİM TOPLAMI		140	48.460	2.498	227		2.725	2.159	161
YAYGIN EĞİTİM	Çıraklık Eğitim Merkezi	3	1.735	22			22	17		
	Halk Eğitim Merkezi	9	19.321	40			40	25		
	Pratik Kız Sanat Okulu	(2)	229							
	TOPLAM		21.285	62			62	42		
GENEL TOPLAM		152	69.745	2.560	227		2.787	2.201	161	

Not: -Okul öncesinde uygulama anasınıfı ve anasınıfı okul sayısına katılmamıştır. SHÇEK Kurumuna bağlı kreşler okul sayısına katılmıştır. Halk Eğitimde kursiyer sayısı bitirenler alınmıştır. Pratik Kız Sanat Okulu, Kız Meslek Liseleri bünyesinde olmaları nedeniyle okul sayısına dâhil edilmemiştir. Eğitim kademelerinde bulunan derslikler baz alınmıştır.

2009-2010 ÖĞRETİM YILI ÖRGÜN EĞİTİM BİLGİLERİ

İLÇE ADI	Okulöncesi						İlköğretim				Ortaöğretim				Toplam			
	Anaokulu-SHÇK	Anasınıfı	Derslik Sayısı	Öğrenci Sayısı	Anaokulu-SHÇK Öğretmen	Anasınıfı Öğretmen Sayısı	Okul	Derslik Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Okul	Derslik Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Okul	Derslik Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
MERKEZ	9	41	136	2.487	52	90	45	840	18.073	972	16	331	10.343	675	70	1.307	30.903	1.789
DÖRTDİVAN		3	3	82		5	4	46	752	43	2	19	341	13	6	68	1.175	61
GEREDE	1	9	19	460	4	20	9	155	3.934	176	8	81	2.075	106	18	255	6.469	306
GÖYNÜK		5	7	113		6	7	80	1.621	108	2	24	309	29	9	111	2.043	143
KIBRISCIK		2	2	25		1	4	27	319	22	1	12	122	9	5	41	466	32
MENGEN	1	4	8	173	2	7	5	61	1.296	77	3	47	1.022	40	9	116	2.491	126
MUDURNU	1	7	11	249	2	9	11	115	2.145	114	2	17	353	15	14	143	2.747	140
SEBEN		2	2	59		2	2	28	532	37	1	5	72	8	3	35	663	47
YENİÇAĞA	1	3	7	171	3	4	3	58	975	55	2	18	357	19	6	83	1.503	81
TOPLAM		76	195	3.819	63	144	90	1.410	29.647	1.683	37	554	14.994	914	140	2.159	48.460	2.725

Not: Okul Sayısına Anasınıfları katılmamıştır.

Taşımali Eğitim

Aşağıdaki tabloda ilimizde uygulanan taşımali eğitimle ilgili bazı verileri görebiliriz.

2009-2010 ÖĞRETİM YILI TAŞIMALI ÖĞRETİM DURUMU					
İlçe Adı	Öğrencisi Taşınan yerleşim Merkezi	Taşıma Merkezi	Öğrenci Sayısı		
			1-5. sınıf	6-8.sınıf	Toplam
MERKEZ	139	15	1.414	1.056	2.470
DÖRTDİVAN	34	3	245	165	410
GEREDE	93	5	404	417	821
GÖYNÜK	115	6	667	426	1.093
MENGEN	55	4	224	188	412
MUDURNU	68	6	628	439	1.067
SEBEN	19	1	108	77	185
YENİÇAĞA	14	3	153	138	291
TOPLAM	537	43	3.843	2.906	6.749

Yurt Ve Yurtlarda Kalan Öğrenci Sayıları (İlk ve Ortaöğretim)

		Devlet Yurdu	Dernek Yurdu	Vakıf Yurdu	Şahıs Yurdu	Şirket Yurdu	Toplam
Yurt Sayısı		24	15	1		1	41
Kapasite		3486	822	72		120	4500
Öğrenci	E	1444	311			93	1848
							2808

Sayısı	K	723	165	72			960	
--------	---	-----	-----	----	--	--	-----	--

YÜKSEKÖĞRETİM

Yükseköğretim

İlimizde bulunan Abant İzzet Baysal Üniversitesi'ne ait 6 adet Fakülte (Güzel Sanatlar*, Fen-Edebiyat, İktisadi ve İdari Bilimler, Eğitim, İzzet Baysal Tıp, Mühendislik-Mimarlık), 3 adet Yüksek Okul (Beden Eğitimi ve Spor, Bolu Sağlık, Kemal Demir Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon), 4 adet Meslek Yüksekokulu (Bolu, Mudurnu Süreyya Astarıcı, Mengen, Gerede), 3 adet Enstitü (Fen Bilimleri, Sağlık Bilimleri ve Sosyal Bilimler) bulunmaktadır. 2009-2010 eğitim yılında 845'i Yüksek Lisans/Doktora olmak üzere toplam 17.462 öğrenci eğitim görmüştür. Üniversite bünyesinde 878 akademik personel görev yapmaktadır.

*Güzel Sanatlar Fakültesi 2005-2006 öğretim yılında kurulmuş olup, 20010-2011 öğretim döneminde öğrenci alınması planlanmaktadır.

Abant İzzet Baysal Üniversitesi Öğrenci Sayısı (2009-2010)											
Ön Lisans			Lisans			Yüksek Lisans/Doktora			Genel Toplam		
Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam
3.153	1.780	4.933	4.984	6.700	11.684	392	453	845	8.529	8.933	17.462

Abant İzzet Baysal Üniversitesinin Öğretim Elemanları Kadro Durumunu

Profesör	Doçent	Yardımcı Doçent	Öğretim Görevlisi	Okutman	Araştırma Görevlisi	Uzman	Çevirmen	TOPLAM
69	69	273	102	58	278	28	1	878

Bolu'da uzaktan yükseköğrenim görmekte olan öğrenci sayısı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Anadolu Üniversitesi A.Ö.F.Öğrenci Sayısı (2008-2009)

ÖNLİSANS		LİSANS		TOPLAM
ERKEK	842	ERKEK	1.589	2.431
KIZ	700	KIZ	1.166	1.866
TOPLAM	1.547	TOPLAM	2.755	4.297

Yurt Ve Yurtlarda Kalan Öğrenci Sayıları (Yükseköğretim)

		Devlet Yurdu (Yurt-Kur)	AİBÜ Yurdu	Dernek Yurdu	Vakıf Yurdu	Şahıs Yurdu	Şirket Yurdu	Toplam	
Yurt Sayısı		5	2	3	-	7	14	31	
Kapasite		3.504	1.113	409	-	779	1.729	7.534	
Öğrenci Sayısı	E	1.488	202	273	-	43	156	2.162	6.439
	K	1.805	911	-	-	445	1.116	4.277	

8- SPOR

GENÇLİK ve SPOR

Bolu'da Gençlik ve Spor İl Başkanlığı'nın önderliğinde yürütülen spor faaliyetleri çeşitli spor dallarında başarılı sporcular yetişmesini sağlamıştır. Geleceğin teminatı olan gençlerimizin sağlıklı gelişimlerini sağlamak ve başarılı birer sporcu olmalarını temin edebilmek için ilimizde spor faaliyetlerine büyük önem verilmektedir.

Gençlik ve Spor İl Başkanlığı bünyesinde bulunan tesisler:

a- Atatürk Spor Kompleksi :

Kompleks, Bolu Merkez İlçesi İhsaniye Mahallesinde 36.944 m² alan üzerine kurulmuştur. Bünyesinde; Atatürk Stadyumu, 17 Temmuz Spor Salonu, hizmet binası ve misafirhane; voleybol, basketbol sahaları ile Olimpiyat Gençlik Evi yapılarak spor kompleksi haline getirilmiştir.

Atatürk Stadyumu : 1958'de hizmete girmiştir. 8.613 seyirci kapasitelidir. Oyun zemini çim ve drenajlı olup, sulama sistemi mevcuttur. 6 kulvarlı atletizm pisti mevcuttur. Kullanım hakkı 16.09.2005 tarihinden itibaren 10 yıllığına Bolu Belediye Başkanlığına verilmiştir. 2009 yılı içerisinde Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü tarafından aydınlatma sistemi yapılmıştır.

17 Temmuz Spor Salonu : 1964'te hizmete girmiştir. 1.050 seyirci kapasitesinde ve oyun alanı parke kaplıdır. 4 soyunma odası, masa tenisi ve okçuluk branşlarına ait çalışma odaları ve kantini mevcuttur. Ayrıca yardımcı salonda karate, taekwondo, boks ve aerobik branşlarında faaliyetler devam etmektedir.

Olimpiyat Gençlik Evi : 12 Kasım 1999 depreminin ardından Milli Olimpiyat Komitesi tarafından yaptırılmıştır. Satranç, bilgisayar, el becerileri, müzik, fotoğrafçılık, tiyatro, halk oyunları, resim, model uçak gibi faaliyetler yapılmaktadır. Kafeterya ve çok amaçlı salonu mevcuttur.

b- Karaçayır Spor Kompleksi : Kullanım alanı 132.000 m²'dir. Bünyesinde İ.B.kamp eğitim merkezi, kapalı yüzme havuzu, Murat Canbaş jimnastik ve güreş salonu, gençlik evi, Boluspor sosyal tesisleri, 5 adet tenis kortu, 2 çim, 1 sentetik çim yüzeyli futbol sahası, basketbol ve voleybol sahaları mevcuttur.

İzzet Baysal Kamp Eğitim Merkezi : 1984 yılında hizmete girmiştir. 54 yatak kapasitelidir. Tesisten kulüplerimizin ve federasyonlarımızın Milli Takım Kampları kurs ve seminerleri ile jimnastik branşında spor okulumuz faydalanmaktadır. Tesiste yemekhane, çamaşırhane, dersane ve dinlenme salonu mevcuttur.

Kapalı Yüzme Havuzu : 1990 yılında hizmete girmiş ancak, 1998 yılında belirlenen teknik yetersizlikler ve buna bağlı maliyet yükseklikleri nedeniyle faaliyetine ara verilmiştir. Ancak, halkımızın ihtiyacına cevap verebilmek için Yüzme Havuzunun işletmesi 14.11.2003 tarihinde yapılan ihale sonucunda kiraya verilmiş olup, 2004 yılı Temmuz ayında tekrar hizmete sunulmuştur. Faaliyetler devam etmektedir.

Murat Canbaş Jimnastik ve Güreş Salonu : 1990 yılında hizmete girmiştir. 2001 ve 2009 yıllarında bakım onarım çalışmaları yapılmıştır. Spor salonundan jimnastik çalışmaları ve aynı bünyede bulunan çok yönlü spor salonunda, badminton, basketbol, aerobik, judo, bocce ve güreş branşlarında çalışmalar yapılabilir. Tesis bünyesinde duşlu soyunma odaları, sauna, kafeterya ve antrenör odaları mevcuttur.

Karaçayır Gençlik Merkezi : 26.07.2000 tarihinde hizmete açılmıştır. Tesis prefabrik konteynır olarak inşa edilmiştir. 250 m² taban alanına sahip olan tesiste eğitim, etkinlik, rehabilitasyon salonları mevcuttur. Ayrıca müzik, yabancı dil, step, tiyatro gibi faaliyetler de sürdürülmektedir.

Futbol Sahaları : 2 adet çim futbol sahası mevcuttur. Çim sahaların 500'er kişilik seyirci tribünleri vardır. Sahaların alt yapısı drenajlı ve sulama sistemi mevcuttur. 300 kişilik seyirci tribünü bulunan ve gece aydınlatması olan 1 adet sentetik çim futbol sahası 2007 yılı başında hizmete girmiştir. Futbol sahalarına hitap eden 4 adet sporcu soyunma odası ve hakem soyunma odası mevcuttur.

Tenis Kortları; 2002 yılı içerisinde, halkımızın ve sporcularımızın hizmetine sunmak için, asfalt zemin üzerine etrafı kapalı, 100 kişilik portatif tribünlü ve prefabrik soyunma odaları olan 3 adet tenis kortu yaptırılmıştır. 2009 yılı içerisinde mevcut alana daha iyi hizmet vermek için 2 adet tenis kortu daha yapılarak, Abant Tenis İhtisas Spor Kulübüne tahsis edilmiştir.

Boluspor Kulübü Sosyal Tesisleri :

Mülkiyeti, Belediye tarafından Boluspor sosyal tesisleri yapılması amacıyla Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'ne 49 yıllığına tahsis edilen 1.745,19 m² arsa üzerine, 3 katlı olarak inşa edilmiştir. Boluspor kulübü tarafından kullanılmaktadır.

c- Gököy Trap-Skeet Poligonu :

10.000 m² kullanım alanı olan arazi üzerine kurulmuştur. 2 katlı lokal binası bünyesinde, 15 yatak kapasiteli duş ve tuvaleti içinde olan 8 oda, mutfak ve dinlenme salonu mevcuttur. Tesiste Atıcılık ve Avcılık Federasyonunun faaliyetleri sürdürülmektedir.

ç- Aladağ Gençlik- İzcilik ve Spor Kampüsü :

Tesis Aladağ Orman Serisi içinde, Bolu'ya 27 km. mesafede bulunmaktadır. Yüzölçümü 31.025 m²'dir. Bünyesinde; ana hizmet binası, antrenman spor salonu, dağ evleri (bungalow), gölet, 2 doğal çimli futbol sahası, yürüyüş parkuru, balık üretim havuzu, çocuk oyun parkı, 1 tenis kortu, 1 basketbol, 2 voleybol sahaları mevcuttur.

Ana Hizmet Binası: 1974 yılında hizmete girmiştir. 2 suit olmak üzere 18 oda ve 40 yatak kapasitelidir. Tesis kaloriferli olup, mutfak, restoran, dinlenme salonu ve sauna mevcuttur. İzcilik faaliyetlerinin yanı sıra resmi konferans, seminer, sporcu kampları ile diğer federasyonların faaliyetlerinde ve milli takımlar kamplarında kullanılmaktadır. 2008 yılı içerisinde tesisin iç kısmında büyük bakım onarım yapılarak yeniden tanzim edilmiş, günümüz şartlarına uygun hale getirilmiştir.

Antrenman Spor Salonu: 1987 yılında hizmete girmiştir. 44x26 ebadında olan salonun zemini tartan sentetik kaplamadır. Sıvı yakıt kaloriferlidir. 12 istasyon kondisyon aletleri ve sporcu soyunma odası mevcuttur. 2005 yılı içerisinde kondisyon aletleri alınarak tesiste hizmete sunulmuştur.

Dağ Evleri (Bungalow): 41 adettir. İçerisinde 2 adet yatak, duş, tuvalet mevcuttur. Tamamen ahşap olarak imal edilmiştir.

Gölet: 1989 yılında Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Devlet Su İşleri ve Köy Hizmetleri Müdürlüğünün işbirliği ile tamamlanmıştır. Kürek sporunun yapılabilmesi için kürek parkuru olarak ve halkımızın dinlenme, avlanma yeri olarak kullanılmaktadır. Ayrıca sulama alanında da Aladağ Yöresine yarar sağlamaktadır.

Tüm ilçelerimizde futbol sahaları mevcuttur. Ayrıca ilçelerimizde yer alan spor salonların da çeşitli spor dallarında faaliyet gösterilmektedir.

İl genelinde 30 spor, 8 müessese, 3 ihtisas, 6 okul, 1 gençlik kulübü olmak üzere toplam 48 faal kulüp bulunmaktadır. Toplam sporcu sayısı 9.955'dir. Kulüpler bünyesinde 6.750 lisanslı sporcu mevcut olup, ferdi olarak faaliyet gösteren lisanslı sporcu sayısı ise 3.205'dir.

İlimizde Gençlik ve Spor İl Başkanlığı bünyesinde açılan İl Spor Merkezlerinde, 18 branşta 749 sporcu sportif çalışmalara katılmıştır.

BRANŞLARA GÖRE SPORCU DAĞILIMI (2009 Yılı İl Spor Merkezleri)

Spor Dalı	Bayan	Erkek	Toplam	Spor Dalı	Bayan	Erkek	Toplam
Atletizm	1	1	2	Karate	1	10	11
Basketbol	93	47	140	Masa Tenisi	2	9	11
Santraç	4	1	5	Okçuluk	4	4	8
Eskrim		1	1	Bisiklet		1	1
Jimnastik	7	4	11	Kickboks	12	76	88
Futbol		155	155	Taekwondo	24	46	70
Badminton	10	2	12	Voleybol	50	1	51
Tenis	2	2	4	Yüzme ve Atlama	64	56	120
Bocce, Bowling ve Dart	3	3	6	Herkes İçin Spor	1	52	53
GENEL TOPLAM						749	

Özellikle jimnastik alanında ilimizden yetişmiş sporcular Türkiye ve dünya çapında başarılar elde etmişlerdir. Başlangıcı 1930'lara dayanan bu spor branşı en parlak dönemini 1980 sonrasında yaşamıştır. Başta merhum Murat Canbaş olmak üzere, Suat Çelen, Aykut Cesur, Cahide Yıldırım gibi birçok milli sporcu ilimizden yetişmiştir.

9- EKONOMİ

1.8.1. Büyüme Hızı Ve Kişi Başına Gelir

Bolu son yıllarda hızla gelişen iller arasındadır. 1987–2000 yılları arasında ortalama olarak her yıl % 3,9'luk büyüme gerçekleştiren Bolu (Düzce dahil), bu süre zarfında GSYİH'sını yaklaşık olarak 2 katına çıkarmayı başarabilmiştir. Belirtilen dönemde, en düşük büyüme hızı % -2 ile 1993 yılında, en yüksek büyüme hızı % 21,4 ile 2000 yılında gerçekleşmiştir.

Benzer gelişmeyi kişi başına düşen gelirden de görmek mümkündür. Bazı yıllarda görülen düşüşlere rağmen, ABD Doları olarak kişi başına düşen gelirden yükselen bir trend görmek mümkündür. 1987 yılında 1.380 \$ olan kişi başına düşen gelir, sabit fiyatlarla 1999 yılında Düzce ile birlikte 3.308 \$ düzeyine yükselmiştir. 2000 yılında kişi başına düşen gelir 5.687 \$, 2001 yılında 4.216 \$ olmuştur. Bu rakamlarla Bolu belirtilen yıllarda istatistiki bölge birimleri sınıflandırmasında Kocaeli ilinden sonra 2. sırada yer almıştır. DPT tarafından 2003 yılına ilişkin yayınlanan illerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında ilimiz, Türkiye genelinde 14. sırada bulunmaktadır.

12 Kasım 1999 depreminin ardından, Düzce'nin il olması ve daha önce Bolu'ya bağlı olan bazı ilçeleri de alarak ayrılması, ilimizi ekonomik açıdan etkilemiş olsa da bu etki sınırlı kalmıştır. Bunun nedeni; Düzce'nin ayrılırken, ayrılmadan önce Bolu'nun toplam gelire katkısı daha az olan ilçeleri almasıdır. Bolu iline kalan bölümün, bölünmeden önce toplam gelire katkısı % 60 iken, Düzce'ye kalan bölümün toplam gelire katkısı % 40 düzeyindedir. Ayrıca, Düzce'nin nüfusun çoğunluğunu alması ve toplam gelire katkısı daha çok olan ilçelerin Bolu'ya kalan bölümde yer alması, DİE'nin açıklamış olduğu Bolu ili 2000 yılı kişi başına düşen gelir rakamının yüksek çıkmasına neden olmuştur.

İl GSYİH içinde **tarım % 37.7**, **sanayi % 21.6**,(imalat sanayi, inşaat, madencilik ve taş ocakçılığı, elektrik-gaz-su) **hizmetler % 40.7** (ticaret, ulaştırma ve haberleşme, mali kuruluşlar, serbest meslek ve hizmetler, devlet hizmetleri) paya sahiptir.

İlimizde; gerçek usulde 10.523, basit usulde 2.235, kurumlar vergisinde 2.058, diğer ücretler 59 olmak üzere toplam 14.875 vergi mükellefi kayıtlı bulunmaktadır.

İlçe	İlçeler İçerisinde Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması		İl İçinde Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması		Gelişmişlik Grubu	
	1996	2003	1996	2003	1996	2003
Merkez	31	47	1	1	2	2
Yeniçağa	133	148	2	2	3	2
Gerede	212	211	3	3	3	3
Mengen	287	254	4	4	3	3
Seben	347	409	5	5	4	3
Mudurnu	476	416	7	6	4	3
Kıbrısçık	426	474	6	7	4	3
Göynük	565	532	8	8	4	4
Dörtdivan	664	566	9	9	5	4

BOLU İLİ VE İLÇELERİ SOSYO-EKONOMİK GELİŞİMİŞLİK SIRALAMA SISI

İl	İller İçerisinde Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması	
	1996	2003
Bolu	28	14

Kaynak : DPT

NOT: Türkiye genelinde; 1996 yılında 858, 2003 yılında 872 ilçe içerisindeki gelişmişlik sırasıdır.

1.8.2. Bankacılık

Bolu'da açılan ilk banka 1916 yılında faaliyete geçen Ziraat Bankası olmuştur. Daha sonra Osmanlı Bankası'nın bir şubesi açılmışsa da, bu banka Cumhuriyetin ilk yıllarında kapanmıştır. 1925 yılında Adapazarı İslam Ticaret Bankası adı altında bir bankanın şubesi açılmış ve 1952 yılına kadar bu iki banka Bolu'da faaliyette bulunmuştur. 1952 yılında Türkiye İş Bankası'nın bir şube açmasıyla toplam banka sayısı üç olmuştur.

Günümüzde ise İl'de toplam 16 bankaya ait 37 şube bulunmaktadır. Bolu'da Kalkınma ve Yatırım Bankası bulunmamaktadır.

İldeki bankaların toplam mevduat tutarı 2008 yılı itibariyle 720.072.000 TL, toplam kredi tutarı 740.906.000 TL'dir.

Bolu İlinde Banka ve Şube Sayıları

Toplam Ticari Banka Şube Sayısı	37
Kamusal Sermayeli Banka Şube sayısı	16
T.C. Ziraat Bankası A.Ş.	10
Türkiye Vakıflar Ban. T.A.O.	2
Türkiye Halk Bankası A.Ş.	4
Özel Sermayeli Banka Şube Sayısı	21
Akbank T.A.Ş.	3
Asya Katılım A.Ş.	1
Şekerbank T.A.Ş.	1
Denizbank T.A.Ş.	1
Finans Bank A.Ş.	1
Türkiye Garanti A.Ş.	3
Türkiye İş Bankası A.Ş.	4
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	2
İNG Bank A.Ş.	1
Türkiye Finans Katılım Bankası A.Ş.	1
Fortis Bank A.Ş.	1
Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	1
HSBC Bank A.Ş.	1
Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna Devredilen Bankalar	0

İlçelerde toplam 6 banka ve 16 banka şubesi bulunmaktadır. Ziraat Bankası tüm ilçelerde örgütlenmiştir. Esnaf ve sanatkarlar ile küçük ve orta ölçekli işletmelere yönelik faaliyette bulunan Halk Bankası ise Gerede ve Mengen İlçelerinde bulunmaktadır.

Bolu İli'ne Bağlı İlçelerde Banka ve Şube Sayıları Dağılımı

İlçeler	Banka Sayısı	Şube Sayısı	Bankalar
Gerede	6	6	Ziraat, Halk, Vakıflar, İş, Garanti B., YKB
Mengen	3	3	Ziraat B. - Halk B. - İş B.
Mudurnu	1	2	Ziraat B. (Mudurnu ve Taşkesti)
Seben	1	1	Ziraat B.
Göynük	1	1	Ziraat B.
Kıbrısçık	1	1	Ziraat B.
Yeniçağa	1	1	Ziraat B.
Dörtdivan	1	1	Ziraat B.
Toplam		16	

1.8.3. Tarım ve Hayvancılık

Tarım

Yüzde 11,5'i mutlak tarım arazisi olmak üzere tarım alanları, il arazisinin yaklaşık % 18'ini oluşturmaktadır. Orman alanları ise % 61'lik bir oran ile Türkiye ormanları içinde % 2,55'lik paya sahiptir. Çayır ve meraların kapladığı alan yaklaşık % 15'tir. Geriye kalan % 12 dolayında alan ise tarım dışı alanlardır.

Mutlak tarım alanı olarak tanımlanan I, II ve III.sınıf tarım alanı 86.937 hektardır. Buna özel birkaç bitki cinsi için uygun sürümle ekim yapılabilecek IV.sınıf topraklar da eklendiğinde, bu alan 149.664 hektara ulaşmaktadır. Diğer bir ifade ile Türkiye toplam tarım alanının yaklaşık 0,5'i Bolu ilindedir. Bu alanın 24.105 hektarında sulu tarım, 125.559 hektarında ise

kuru tarım yapılmaktadır. Kalan toprakların 124.440 hektarı çayır-mera (yaylaklar dahil), 504.310 hektarı orman ve fundalık, 49.186 hektarı ise tarım dışı topraklardır.

Yeterli miktarda olmayan tarla arazisi, küçük parçalar halindedir. İlimizde tarla bitkileri olarak ekili alanların büyük bir kısmını tahıllar oluşturmaktadır. Yetiştirilen tahılların başında buğday gelmektedir. Buğdayı sırasıyla arpa, yulaf, çeltik ve mısır izlemektedir. Baklagillerden nohut, fasulye, fiğ ve burçak, endüstri bitkilerinden şeker pancarı ve şekerpancarı tohumu yetiştirilmektedir. Yumru bitkilerden patates, soğan, sarımsak ve hayvan pancarı yetiştirilmekte olup, bunlardan patates, ilimiz için önemli ekonomik değere sahiptir. İlimizde ayrıca çeşitli meyve ve sebze bitkileri de üretilmektedir. Organik tarıma dönük çalışmalar devam etmektedir.

2009 yılı içerisinde tarla bitkileri üretim miktarı 698.371 ton, elde edilen gelir yaklaşık 320 milyon TL., meyve üretimi 136.547 ton, elde edilen gelir 136 milyon TL., sebze üretimi (örtüaltı dahil) 6.103 ton, elde edilen gelir 9 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. İlimiz için önemli tarla bitkilerinden biri olan patates üretimi 2009 yılında 285.390 ton olarak gerçekleşmiş olup, 128.5 milyon TL gelir elde edilmiştir.

İl dahilinde tarımsal amaçlı 180 Tarımsal Kalkınma Kooperatifi, 6 Sulama Kooperatifi, 1 Su Ürünleri Kooperatifi olmak üzere toplam 15.462 ortaklı 187 kooperatif bulunmaktadır.

Hayvancılık

Tarım sektörünün alt sektörlerinden olan kanatlı hayvancılık sektörünün il ekonomisinde önemli bir yeri vardır. Türkiye genelinde Bolu İli broiler piliç eti ve ürünlerinin üretiminde % 35 potansiyele sahiptir. İlde 24.665.000 adet broiler ile 346.200 adet yumurtacı tavuk, 323.000 adet hindi, 3.325 adet ördek ve 9.100 adet kaz olmak üzere toplam 25.346.625 adet kanatlı mevcuttur.

İl genelinde damızlık 30 işletme-214 kümes, etlik 2.520 işletme-2.850 kümes, yumurtacı 20 işletme-31 kümes, kuluçka 7 işletme-7 kümes olmak üzere toplam kanatlı işletme sayısı 2.577 işletme, 3.102 kümes'dir.

105.400 küçükbaş ve 135.850 büyükbaş hayvan da ilin tarımsal envanteri içerisinde yer almaktadır.

Hayvansal ürünlerde 2009 yılında; 2.436 ton kırmızı et, elde edilen gelir 31,6 milyon TL., 340.00 ton beyaz et, elde edilen gelir 1.122 milyon TL., 9.241 ton pembe et, elde edilen gelir 39 milyon TL. olmuştur. Ayrıca; yumurta üretimi 111.454.000 adet, elde edilen gelir 22,290 milyon TL., süt üretimi 52.000 ton, süt ve süt ürünlerinden elde edilen gelir 260 milyon TL olmuştur.

Ayrıca kayıtlı (projeli) 35 adet kültür balıkçılığı işletmesi olup, toplam üretim miktarı 347.000 ton/yıl elde edilen gelir 2.429.000TL'dir. Yeniçağa Gölündeki avcılık yoluyla elde edilen tatlı su balıkları üretimi ise 2.113 ton'dur.

İlimizde arıcılık gelişme gösteren hayvancılık faaliyetleri arasında yer almaktadır. Arıcılık yapan işletme sayısı 514, kovan sayısı 23.500, bal üretim kapasitesi kovan/300 ton'dur

1.8.4. Sanayi Ve Ticaret

Bolu'nun 1970'li yıllarda kalkınmada öncelikli iller kapsamına alınması ile sanayi ve ticaret alanında ciddi atılımlar görülmeye başlamıştır. Kalkınmada öncelikli illere yatırım yapan yatırımcılara sağlanan birtakım kolaylıklar, bu sonucun ortaya çıkmasını kolaylaştırmıştır. 1980'lerin başında kalkınmada öncelikli iller kapsamı dışına çıkarılan Bolu, sanayi ve ticaret alanında gelişimine devam etmiş olsa da, önceki döneme göre bu gelişme 90'lı yıllara kadar sektöre uğramıştır. 90'lı yıllarda gelişimini sürdüren Bolu, ardı ardına ortaya çıkan ekonomik krizler ve 1999'da yaşanan deprem felaketleri sonrasında sanayi ve ticaret alanında gerilemiştir.

İstanbul ve Ankara gibi iki büyük metropol arasında ve geleneksel sanayi merkezlerinin art bölgesinde yer almasına rağmen sanayileşmesini gerçekleştirememiş bir ara kent görünümündedir. Sanayi alt yapısındaki sorunlar, yatırımcı-girişimci sayısının az oluşu ve özendirici önlemlerin yetersizliği nedenleriyle arzu edilen düzeyde yatırım yapılamamakta, çevre illerden ve yabancı ülkelerden girişimci ve yabancı sermaye çekilmesi de mümkün olmamaktadır.

Sanayinin büyük ölçüde küçük ve orta ölçekli işletmelerden oluştuğu Bolu'da, faaliyette bulunan önemli sanayi dalları; gıda, orman ürünleri ve mobilya, madeni eşya ve metal sanayi, ısı cam ve temperli cam sanayi, elektrik cihazları üretimi, dokuma-giyim eşyası, çimento ve deri sektörleridir. İlimizde mevcut sanayi tesisleri merkezde yoğunlaşmıştır. Bolu'nun ilçelerinden Seben, Dörtdivan, Kıbrısçık ve Göynük ilçelerinin ekonomisi genelde tarım ve hayvancılığa dayalıdır. Bu ilçelerde birkaç istisna dışında ciddi anlamda sanayi tesisi yapılanması mevcut değildir. Gerede'de deri sanayi yaygın olarak gözlenmektedir. İlçede 120 deri fabrikası bulunmakta olup, sektör yaklaşık 2.500 çalışanıyla ilçe istihdamının büyük çoğunluğunu oluşturmaktadır. Mudurnu'da sunta, gıda (tahin, helva) ve tavukçuluk tesisleri mevcuttur. Mengen'in sanayisi ise genelde orman ürünlerine dayanmaktadır. Gentaş Werzalit fabrikası ile merkez ve köylerdeki mobilya atölyelerini sanayi tesisleri arasında sayabiliriz. Yeniçağa ekonomisinin önemli bir bölümünü nakliyatçılık oluşturmaktadır. İlçede faaliyet gösteren uluslararası ve yurt içi 30'un üzerinde nakliye şirketi bulunmaktadır.

İlimiz Merkezinde ve İlçelerinde 2009 yılsonu itibarıyla 319 adet sanayi tesisi bulunmakta ve bu tesislerde 15.112 kişi istihdam edilmektedir. Sanayi kuruluşlarınca 2008 yılında; gıda sanayinde 34.789.422 \$, makine ve madeni eşya sanayinde 304.840.638 \$, orman ürünleri sanayinde 23.900.487 \$, tekstil ürünleri sanayinde 45.536.288 \$, elektrik cihazları sanayinde 7.155.646 \$, cam sanayinde 25.201 \$, deri ürünleri sanayinde 10.478.152 \$ ve diğer sanayi dallarında da 13.985.836 \$ olmak üzere, toplam 440.711.670 \$ ihracat gerçekleştirmiştir. Buna karşılık yukarıda adı geçen sektörlerde toplam 126.473.794 \$ ithalat yapılmıştır. (2009 yılı verileri henüz belli olmamıştır.)

İl genelinde 16 banka bu bankalara bağlı 37 şube faaliyet göstermektedir. 286 anonim, 1.856 limited, 15 kollektif ve 1.051 şahıs olmak üzere toplam 3.189 şirket mevcuttur. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı sorumluluk alanına giren kooperatif sayısı 114, üye sayısı 9.096'dır. İl genelinde faaliyet gösteren 26 Esnaf ve Sanatkarlar Odalarına kayıtlı faal üye sayısı 8.848'dir.

Organize Sanayi Bölgeleri

İlimizde ikisi faaliyete geçen 4 adet Organize Sanayi Bölgesi bulunmaktadır. 73 hektar alana sahip olan ve 51 parselden oluşan Bolu O.S.B' de 46 işyeri faaliyette bulunmakta ve bu işyerlerinde 2.774 kişi istihdam edilmektedir. Mevcut Bolu O.S.B' ye ilave olarak 41 parsel ve 74 hektar alandan oluşan Bolu Merkez I (Tevsii) (Tekstil) İhtisas O.S.B'nin imar-parselasyon planları alt yapı ve enerji projeleri tamamlanıp, Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca onaylanmıştır. Alt yapı imalatları yapımı işi Sanayi ve Ticaret Bakanlığı yatırım programına alınmıştır. İhtisas OSB'nin kamulaştırma bedeli yaklaşık 12.000.000 TL tutmaktadır. Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca önceki yıllarda gönderilen krediler dahilinde kamulaştırma ve altyapı işlemleri devam etmektedir.

1993 yılında kurulan, 100 ha. büyüklüğünde ve 51 adet sanayi parselinden oluşan **Gerede O.S.B'de** 40 sanayi parselinin tahsisi yapılmış, 11 adet parsel tahsis edilmeyi beklemektedir. Üretime geçen tesis sayısı 4, inşaat safhasında olan tesis sayısı 3, istihdam 247'dir.

1997 yılında kurulan 130 ha. büyüklüğünde, her biri 5-6 dönüm 132 sanayi parselinden oluşan **Gerede Deri O.S.B'nin**, % 86 kamulaştırılmış, bedelleri ödenmiştir. Gerede Deri O.S.B'nin altyapı çalışmalarının tamamlanmasından sonra İlçe Merkezindeki mevcut tabakhaneler O.S.B'ye taşınacaktır.

a- Bolu Organize Sanayi Bölgesi:

Bolu Organize Sanayi Bölgesi, yatırım teşvikleri yönünden sanayi kuşağı normal iller kapsamındadır.

1973 yılında kurulmuştur. 73 ha. olan Bolu Organize Sanayi Bölgesinin alt yapısı tamamlanarak parsel tahsisi yapılmış, 51 kuruluştan 46'sı faaliyette olup 7 kuruluş ise üretime ara vermiştir. OSB'deki işyerlerinde 2.774 kişi istihdam edilmektedir.

Ayrıca, 1997 yılında yer seçimi yapılarak kuruluş çalışmalarına başlanan Mevcut Bolu O.S.B'ye ek olarak 41 parsel ve 74 hektar alandan oluşan **Bolu Merkez I (Tevsii) (Tekstil) İhtisas O.S.B'nin** imar-parselasyon planları, alt yapı ve enerji projeleri tamamlanıp, Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca onaylanmıştır. Alt yapı imalatları yapımı işi de Sanayi ve Ticaret Bakanlığı yatırım programına alınmıştır.

Gelen ödenek dâhilinde, ilk etapta mevcut OSB ve ilave OSB'nin ihtiyacını karşılayacak arıtma tesisinin de içinde bulunduğu alanda kamulaştırma ve altyapı işlemleri devam etmektedir. Sanayi ve Ticaret Bakanlığından temin edilen 5.702.660 TL kredi ile 45,2 ha. alanın rızai satış üzerinden anlaşması yapılarak tapuları alınmıştır. Kalan 28,8 ha. alanın kamulaştırılması için 6.297.340 TL'ye ihtiyaç vardır.

b- Gerede Organize Sanayi Bölgesi:

1993 yılında kurulan, 100 ha. büyüklüğünde ve 51 adet sanayi parselinden oluşan **Gerede O.S.B'de** 40 sanayi parselinin tahsisi yapılmış, 11 adet parsel tahsis edilmeyi beklemektedir. Üretime geçen tesis sayısı 4, inşaat safhasında olan tesis sayısı 3, istihdam 247'dir. Gerede O.S.B tam kapasite ile faaliyete geçirilebildiği takdirde 5.000 insana istihdam imkânı sağlanabilecektir.

c- Gerede Deri Organize Sanayi Bölgesi:

1997 yılında kurulan 130 ha. büyüklüğünde, her biri 5-6 dönüm 132 sanayi parselinden oluşan **Gerede Deri O.S.B'nin**, % 86 kamulaştırılmış, bedelleri ödenmiştir. Atık Su Arıtma Tesisi tamamlanmış, 26.01.2007 tarihinde resmi açılışı yapılmıştır. Arıtma tesisinden arıtılmış olarak çıkan su; yapımı gerçekleştirilen deşarj hattıyla yaklaşık 5 km uzaktaki Ulusu Deresine deşarj yapılmaktadır. Daha önceki yıllarda tamamlanamamış kamulaştırmaların tamamlanması, imar planı ve altyapı proje revizyonları yapılarak altyapı ihalesine çıkılması hedeflenmektedir. 2010 yılı ve sonrası için 15.000.000 TL altyapı kredisine ihtiyaç vardır. Gerede Deri O.S.B'nin altyapı çalışmalarının tamamlanmasından sonra İlçe Merkezindeki mevcut tabakhaneler O.S.B'ye taşınacak, üretim ve istihdam imkânları artacaktır.

ç- Yeniçağa Organize Sanayi Bölgesi:

1997 yılında kurulmuştur. Organize Sanayi Bölgesi yapımı için yer seçimi yapılmış, kamulaştırma ve altyapı çalışmalarına henüz başlanılmamıştır. 120 ha. alan ve 50 sanayi parselinden oluşan Yeniçağa OSB için kamulaştırma bedeli olarak 1.500.000 TL'ye ihtiyaç vardır. Altyapı bedeli, altyapı tesis projeleri yapıldıktan sonra belirlenecektir.

ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ

Adı	Alanı	Parsel Sayısı	İşyeri Sayısı		Toplam Tesis Sayısı	İstihdam Sayısı
			Faal	Gayri Faal		
Bolu OSB	73	61	46	7	51	2.774
Bolu İlave OSB	74	41				
Gerede OSB	100	51	4	3	7	247
Gerede Deri OSB	120	132				
Yeniçağa OSB	120	50				

Küçük Sanayi Siteleri: İlimizde inşaatı tamamlanarak faaliyet gösteren 5 açılış safhasına gelen 1 ve inşaat halinde 1 Küçük Sanayi Sitesi vardır. Küçük Sanayi Sitesinde toplam 1.356 adet işyeri mevcuttur. Bu işyerlerinde 2.219 kişi istihdam edilmektedir. Faal olan Küçük Sanayi Sitelerinin doluluk oranı % 80 civarındadır.

Küçük Sanayi Sitesinin Adı	Kuruluş Yılı	Faaliyete geçtiği Yıl	Yüz Ölçümü (M2)	İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri sayısı	İstihdam	Hukuki Durumu
Bolu Küç.San. Sit.	1964	1974	102.000	503	450	860	Terkin
Bolu Yeni Küç.San. Sit.	1978	1992	151.113	215	91	330	Tasfiyede
Yeniçağa Küç.San. Sit.	1974	1984	300.000	286	186	460	Terkin
Gerede Toplu İş Yeri	1968	1973	83.000	188	160	430	Terkin
Mudurnu Toplu İş Yeri	1990	1993	16.988	54	32	35	Terkin
Mengen Toplu İşyeri ve Konut Yapı Koop. (2007 Yılında Unvan değişikliği Yaptı)	1975	-----	164.000	65	52	104	Faal
Bolu Ata Küç.San. Sit.	1998	-----	7.500	45	---	----	İnşaat Halinde
T O P L A M			824.601	1356	971	2219	

1163 Sayılı Kooperatifler Kanununa tabi Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Sorumluluk Alanına Giren Kooperatifler :

	Sayı	Faal Üye Sayısı
Yapı Kooperatifi	55	1.258
Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi	35	928
Tüketim Kooperatifi	5	1.730
Esnaf Sanatkarlar Kredi Kefalet Koop.	8	4.589
Küçük Sanayi Sitesi Yapı Kooperatifi	1	31
Toplu İşyeri Yapı Kooperatifi	2	75
Küçük Sanat Koop.	1	165
Üretim Pazarlama Koop.	2	189
Tarım Satış Koop.	1	49
Es.Kef.Üst Birlik	1	14
İşletme Koop.	1	20
Turizm Geliştirme Kooperatifi	2	48
Toplam :	114	9.096

Tablodan da anlaşılacağı üzere İlde 114 adet kooperatif bünyesinde 9.096 faal üye kayıtlı bulunmaktadır.

İlimizde Faaliyet Gösteren Esnaf ve Sanatkarlar Odaları :		
	Sayı	Faal Üye Sayısı
Esnaf Sanatkarlar Odası	5	1.594
Şoförler ve Otomobilciler Odası	6	2.627
Ayakkabıcılar Odası	1	134
Şoförler ve Esnaf ve Sanatkarlar Odası	2	557
Bakırcılar ve Kalaycılar Sobacı Madeni İş Oto Tam. ve Tenekeçiler Odası	1	154
Bakkallar, Şekerciler ve Bayiler Odası	1	581
Berberler ve Kuaförler Odası	1	229
Demirciler ve Nalburlar Odası	1	478
Elektrik ve İnşaat Sanatkarları Odası	1	640
Kahveciler ve Otelciler Odası	2	599
Lokantacılar, Aşçılar ve Pastacılar Odası	1	303
Manavlar Odası	1	173
Terziler Odası	1	541
Tabak Esnaf ve Sanatkarlar Odası	1	114
Bakkallar ve Tuhafiyeciler Odası	1	124
Toplam :	26	8.848

Bolu Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği bünyesinde bulunan 26 adet Esnaf ve Sanatkarlar Odası kayıtlı 8.848 faal üye bulunmaktadır.

İL MALİYESİ: İlimizde; gerçek usulde 10.523, basit usulde 2.235, kurumlar vergisinde 2.058, diğer ücretler 59 olmak üzere toplam 14.875 vergi mükellefi kayıtlı bulunmaktadır.

Vergi Dairelerinin 31.12.2009 tarihi itibarı ile Mükellef Sayısı				
Vergi Dairesi	Basit Usulde Gelir Vergisi	Gerçek Usulde Gelir Vergisi	Kurumlar Vergisi	Toplam
Bolu Merk. Ver. Dairesi	854	7.005	1.318	9.177
Gerede Vergi Dairesi	506	1.245	215	1.966
Seben Mal Müdürlüğü	91	140	17	248
Kıbrısık Mal Müdürlüğü	42	153	17	212
Mengen Mal Müdürlüğü	224	359	111	694
Mudurnu Mal Müdürlüğü	145	532	143	820
Göynük Mal Müdürlüğü	153	527	75	755
Dörtdivan Mal Müdürlüğü	93	148	38	279
Yeniçağa Mal Müdürlüğü	127	414	124	665
Diğer Ücretler				59
TOPLAM	2.235	10.523	2.058	14.875

31.12.2008 tarihi itibarı ile Gelir Kalemleri: İl Geneli (Tüm Gelirler İtibariyle) TL		31.12.2009 tarihi itibarı ile Gelir Kalemleri: İl Geneli (Tüm Gelirler İtibariyle) TL	
Tahakkuk	361.370.666,17	Tahakkuk	416.143.494,04
Tahsilat	260.207.827,66	Tahsilat	279.729.938,77
Tahsilat Oranı	% 72,01	Tahsilat Oranı	% 67,22
Vergi Gelirleri		Vergi Gelirleri	
Tahakkuk	309.265.893,19	Tahakkuk	343.740.307,72
Tahsilat	229.778.129,22	Tahsilat	244.424.643,91
Tahsilat Oranı	% 74,30	Tahsilat Oranı	% 71,11
VERGİLERİN DAĞILIMI:		VERGİLERİN DAĞILIMI:	
Gelir Vergisi		Gelir Vergisi	
Tahakkuk	38.811.320,93	Tahakkuk	35.511.342,31
Tahsilat	29.433.215,59	Tahsilat	25.182.471,90
Tahsilat Oranı	% 75,84	Tahsilat Oranı	% 70,91
Katma Değer Vergisi		Katma Değer Vergisi	
Tahakkuk	64.792.817,77	Tahakkuk	89.807.197,59
Tahsilat	43.711.408,11	Tahsilat	59.777.224,44
Tahsilat Oranı	% 67,46	Tahsilat Oranı	% 66,56
Kurumlar Vergisi		Kurumlar Vergisi	
Tahakkuk	5.572.730,80	Tahakkuk	6.689.619,08
Tahsilat	2.100.410,18	Tahsilat	2.506.700,48
Tahsilat Oranı	% 37,69	Tahsilat Oranı	% 37,47

1.8.5 Ormanlık

İl yüzölçümünün % 61'ine tekabül eden orman alanları toplam 505.303 hektardır. Bu alanın % 76'sı (382.862 hektarı) normal kuru, % 24'ü (122.441hektarı) bozuk kuru'dan oluşmaktadır.

İl ormanlarının yarıya yakın kısmını çam türleri oluşturmaktadır. Köknar, kayın, meşe ağaçları da il ormanlarında bulunan diğer ağaç türleridir.

387.000 hektar orman alanının kadastro yapılmış, 118.303 hektar alanın ise kadastro işlemlerine başlanamamıştır.

İl'deki 490 köyün 428'i orman köyüdür. İl nüfusunun yaklaşık % 37'si orman köylerinde yaşamaktadır. İl'in orman yolları uzunluğu toplam 7.747 km. olup, bunun 5.935 km'si yapılmış, 1.812 km'sinin de yapımı planlanmıştır.

Bolu ili ormanlarında 2009 yılı içerisinde; 605.112 m³ endüstriyel odun ile 227.248 ster yakacak odun üretimi yapılmış olup, bu ürünlerin satışından 81 milyon 133 bin TL gelir elde edilmiş, 16 milyon 341 bin TL kar sağlanmıştır.

İlimiz ormancılık sektöründe faaliyet gösteren fabrika sayısı 118 olup, yıllık üretme kapasiteleri 498.049 m³'tür.

Bolu İli Ormanları						
Genel Saha (H.A.)	Ormanlık Saha (H.A.)			Kuru (H.A.)		
	Ormanlık Saha	Açıklık Saha	Toplam	Normal	Bozuk	Toplam
827.600	505.303	322.297	827.600	382.862	122.441	505.310

Bolu İli Orman Varlığının Ağaç Türlerine Göre Dağılımı %			
Kayın	% 13	Meşe	% 4
Gökknar	% 28	Diğer Yapraklı	% 2
Sarıçam	% 25	Kızılçam	% 1
Karaçam	% 27	Toplam	% 100

Kanuni Hak Sahibi Köy Sayısı	
31. Madde kapsamına giren köyler	362
32. Madde kapsamına giren köyler	66
Toplam Orman Köyü	428
Orman Dışı Köyler	62
Toplam Köy Sayısı	490

Not: 31. Madde: **Mülki sınırları içerisinde verimi yeterli devlet ormanı olan köyler**

32. Madde: **Mülki sınırları içerisinde verimi yeterli olmayan devlet ormanı olan köyler**

1.8.6 Madencilik

İl GSYİH'sı içinde önemli bir yer tutmamakla birlikte, linyit madenciliği, kum, kil ve taş ocakçılığı alt sektörlerinde faaliyette bulunan işletmeler bulunmaktadır. Mengen ve Göynük ilçelerinde linyit kömürü, Seben İlçesindeki mermer yatakları ilin sahip olduğu maden rezervleri arasında yer almaktadır. Göynük İlçesinde hemen hemen hiçbir şekilde değerlendirilmeyen ve kömürden sonra en önemli enerji kaynağını oluşturan bitümlü şistler, sentetik sıvı yakıt olarak kullanılabilirliğinin yanı sıra, petro-kimya sanayii için de girdi olma potansiyeline sahiptir.

MTA'nın il'deki maden ve enerji kaynaklarına ilişkin bulguları; kireç, alçı taşı yataklarının yanı sıra, metalik maden kaynaklarından; Demir (Yeniçağa-Kemaller), Manganez (Gerede-Çayırviran), Endüstriyel hammadde kaynaklarından; Kaolen (Gerede-Yeniçağa), (Mudurnu-Merkez), Talk (Mudurnu-Merkez), Manyazit (Mudurnu-Ilıca), Mermer (Göynük) ve enerji hammaddelerinden; Turba-Torf kömürü (Yeniçağa) ile ilgili işletme potansiyeli mevcut rezervlerin bulunduğunu ortaya koymaktadır.

Göynük linyit rezervleri, enerji üretimi amacıyla özel bir firmaya 25 yılda toplam 18.000.000.000 kw/s enerji üretilmek üzere ihale edilmiş olup firma sahadaki çalışmalarına 15.08.2006 tarihinde başlamıştır.